
OLIVERA ERIĆ

Univerzitet u Beogradu, Fakultet likovnih umetnosti, Beograd

UDK 7.038.531 Рацковић Н.

KLABERSKI TRANSFORMANS NENADA RACKOVIĆA

Apstrakt: *Prikazom zajedničke saradnje između umetnika Nenada Rackovića i istoričarke umetnosti Olivera Erić, opisana je scena beogradskog klabinja. Rackovićev klaberski transformans istovremeno donosi kritiku klabinja, kao i ideje za njegovo drugačije promišljanje. Pridajući podjednak značaj video i di-džejingju, novo viđenje klabinja pruža mogućnost za užitek u igri stvaranja situacija.*

Ključne reči: *internet prezentacija, foto-miks, video džejing, DJ kultura, umetnost ponašanja*

Istoričar umetnosti Ješa Denegri je umetnika Nenada Rackovića opisao kao alternativnu pojavu koja izaziva protivrečna viđenja. “Ukoliko je danas posle potpune legalizacije načela pluralizma u postmodernističkim osamdesetim uopšte moguće govoriti o nekoj umetničkoj pojavi kao o ‘alterantivi’, o nekom umetniku kao ‘marginalcu’, onda bi ovi pojmovi mogli najpre da se, na beogradskoj umetničkoj sceni devedestih, dovedu u vezu sa delovanjem i ponašanjem Nenada Rackovića. Kao i u brojnim slučajevima kada delovanje i ponašanje nekog umetnika u sopstvenoj sredini izaziva protivrečna i oprečna viđenja i ocene, tako i u slučaju ovog autora sagledavanje njegovog položaja oscilira između udaljenih tačaka sumnje i naklonosti, odbijanja i prihvatanja.”¹ Ponašanjem/življenjem koje se često odvija na oštirci ekcesa, konflikta i samodestrukcije, Racković traži da bude primećen, bez obzira na cenu svojih bezrezervnih ulaganja.

---

¹ Denegri J., *Devedesete: teme srpske umetnosti*, Novi Sad 1999, str. 233.

Ukazujući da se umetnikovo ponašanje odražava i na dela/performanse koje stvara i izvodi, Denegri ističe da ih njihova krajnja nedoteranost, nezgrapnost, ponekad čak i nedovoljna artikulisanost, spasava od zapadanja u preestetizovanost i predizajniranost. “Takvo nedoterano i nedovršeno stanje rada Racković ispoljava naprosto zbog prirode svog temperamenta koji mu ne dopušta ni trena koncentracije, on za oblikovne operacije u koje se upušta još uvek nema potrebnih tehničkih znanja, no u svemu tome uspeva da doskoči potenciranom ekspresijom, namernim drastičnim narušavanjem zakonitosti plastičkog sklopa forme dovedene do samog ruba (a često i prelazeći tu granicu) opstanka rada kao samodovljne umetničke tvorevine. Zato je pre nego kada se služi završenim objektima, sugestivniji u performansima, gde je koristeći svoje sklonosti ka teatralizaciji nastupa i svoje izuzetne telesne potencijale, u stanju da priredi pravi spektakl ponašanja pred publikom, kao što je to bio slučaj sa akcijom na otvaranju *Prestupničkih formi dedesetih* u vršačkoj Konkordiji.”² Baveći se umetnošću ponašanja, Racković se usredsređuje na “govor u prvom licu” kao znaku težnje za poistovećivanjem umetnosti i postojanja. “Imam jaku vukodlačku energiju koju volim da pokazujem javno. I ne bavim se performansom, već transformansom. Transformacija društvenih konvencija. Performans je umetnost odnosa, a ja se bavim umetnošću ponašanja...”³ Od 2000. godine svoju umetnost ponašanja Racković vezuje za klabinig i elektronsku (tehno) muziku koju izvodi di-džej (DJ).

Kao autor koji deluje u više medijskih područja, Racković je samostalno nastupao: u Galeriji Studentskog kulturnog centra (*Transfrontum* 1985, *Vanum – ka globalnom crnom* 1986, *Bogovi kuge* 1989, *Tehno metalika tatoo* 1991, *Geometrica – Ageometric* 1998, *Totalna destrukcija* 2008), u Srećnoj galeriji SKC-a (*Nekrofagija* 1991), u Galeriji Kulturnog centra Beograda (*Superstar* 1994), u Galeriji Doma omladine (*Kolekcija '97*, 1997); grupno je nastupao: na Oktobarskom salonu (1993, 1995, 2001, 2007), Jugolovenskom bi-

² Ibid., str. 235.

³ Marković S. Đ., Umetnost je politika, Nenad-Džoni Racković o performansu “Totem golootočkog plemena” u Studentskom kulturnom centru, *Glas*, 14. septembar 2005, str. 13.

jenalu mladih u Vršcu (*Paradoksi vremena* 2000), Muzeju savremene umetnosti (*O normalnosti, Umetnost u Srbiji 1989-2001*, 2005), bioskopu Rex (*Art-vrt* 1994, *Pogleda na zid* 1996); glumio je u pozorištu (*Sveti Nik, Nicholas Edward Cave – Život i veze*, Bitef teatar 1992) i na filmu (*Marble Ass* 1995); govorio o narko-mafiji na talasima Radija B92; napisao je romane (*Aspirin* 2002, *Knjiga recepata* 2002, *Nesavladiva priča* 2006).

Saradnja moja sa umetnikom započela je 2008. godine izradom njegove internet prezentacije za sajt www.facebook.com. Pod nalogom “Nenad Rackovic”⁴, formirani su albumi koji su sadržali fotografije vezane za umetnikov život i njegove radove, skenirane tekstove iz kataloga izložbi, novinskih članka i do sada izdatih umetnikovih knjiga. Formiranje albuma je bilo vođeno idejom da se nazivom albuma i načinom rasporeda vizuelnog materijala u njemu pokaže svestrana ličnost umetnika/klabera/pisca, ličnost koja u sebi i svojim multi-inter-disciplinarnim radovima spaja i prožima vizuelne umetnosti, muzičke umetnosti i književnost. Zajednička saradnja se sastojala u tome što je umetnik donosio pisani, štampani i digitalni materijal zanimljiv za njegovo internet prezentovanje, dok sam ja vršila posao administratora tako što sam materijal raspoređivala po albumima i komunicirala sa njegovim Facebook prijateljima. Facebook je postao mesto sa koga sam mogla da dobijem povratne reakcije na Rackovićeve umetnost, kao i informacije vezane za klabin i elektronsku muziku, pošto su mi njegovi prijatelji slali pozivnice za zanimljiva klabin dešavanja, klipove sa elektronskim DJ setovima, kao i fotografije na kojima je bio prikazan umetnik u klabinu. Pod naslovom “View Photos of Me” umetnikove Facebook prezentacije, nalaze se fotografije koje su mu poslali njegovi Facebook prijatelji, a na kojima umetnik-klaber pleše, drži u zagrljaju (a ponekad i ljubi) zanosnu plavušu ili crnku, pozdravlja “metalskim” pozdravom, zauzima pozu mislioca, nepokretno leži ili izvodi striptiz. Često se, uz poslate foto-prikaze umetnika u klabinu, mogu naći i komentari: “Najveća faca partija : P “, “: D

---

⁴ Internet prezentacija umetnika Nenada Rackovića se nalazi na <http://www.facebook.com/profile.php?ref=profile&id=1332625574>

car!”, “sjajno : D”, “On je legenda svih žurova forever”...

Saradnja sa Rackovićem se nastavila tako što sam umetniku pružila mogućnost da “uništi” moju biblioteku knjiga iz istorije umetnosti, mesecima prikupljane časopise o kompjuterskim igricama, kao i internet pretraživanjem dobijene postere porno-zvezde Tere Patrik, koje je zajedno sa materijalom vezanim za klabinig (plakati, reklame, delovi omota ploča, flajeri, VIP pozivnice), umetnik upotrebio za izradu foto-mikseva, prekrivanje zidova svoga ateljea i zidova kluba “Gajba”. Realizovani skromnim materijalnim i novčanim sredstvima, radovi su nastali u vremenu u kojem se siromašan umetnik usudio da uđe u bogati svet klabiniga. Klupska scena i elektronska muzika, koji su uticali na umetnikov izbor motiva i karakter umetničke intervencije, uticali su i na izložbu umetnikovih radova, što je zatim usledila u Galeriji Fakulteta likovnih umetnosti u Beogradu.

Izložba je bila zamišljena kao foto-ambijentalna prezentacija autorskog rada u novim socijalnim dimenzijama umrežavanja kao što su www.myspace.com i www.facebook.com, i kao mozaički oblik razmišljanja u slikama, kojima je umetnik prekrivio poznati beogradski klub “Gajbu” tokom trajanja minimal techno partija. Prostor galerije je bio osmišljen kao konceptualna postavka koju je činila serija od 100 foto-mikseva, bicikl u izlogu Galerije, viseći robot sa plafona, razbijeno ogledalo zakrpljeno žutim samolepljivim pravougaonikom i pisaača mašina marke “Record”. Izložene radove je upotpunila i slajd-šou prezentacija koja je sadržala dokumentarni i idejni materijal vezan za njihov nastanak. Tokom trajanja izložbe je puštana i techno muzika koju DJ-evi izvode po klubovima.

Nastali kao rezultat zajedničke saradnje na razmeni ideja i mišljenja između istoričara umetnosti (skromnog poznavaoa novih digitalnih tehnologija) i underground umetnika (kompjuterskog analfabete koji ne koristi mobilni telefon), izloženi radovi su predstavljali digitalizovan način mišljenja u slikama. Izložba je zamišljena da bude realizovana uz muziku koja se pušta po klubovima. Tako se ukazalo da vizuelna umetnost može da zaživi u spoju sa muzikom, ne kao njena ilustracija, nego kao brutalna vizija postojećeg sveta koja se suprotstavlja afirmacijama savremene

potrošačke di-džej kulture. Mogućnost projektovanja takvih sadržaja na VIP zabavama, mestima glamura i haj-tek kulture, meni nije objašnjiva, budući da saradujemo tek godinu dana na projektu. Jedno je sigurno, za razliku od ovakvih i sličnih umetničkih praksi, bavljenje elektronskom (tehno) muzikom je prilično “strejt”.

Prikupivši zvučni materijal sa interneta, muzičkih DVD izdanja ili ploča, di-džej vrši njegovu digitalnu obradu u kompjuterskom programu za obradu zvuka, stvarajući zvučne setove koje će, kasnije, još jednom digitalno obraditi, direktno ih miksujući na gramofonima ili kompjuteru, u zavisnosti od raspoloženja igrača-klabera na plesnom podijumu. Sledeći principe klasične minimalne muzike, elektronska muzika osnovu miksovanja zasniva na ritmu i repetitiji, serijalno radeći sa ritmičko-melodijskim motivom, gradi nekoliko zvučnih slojeva. Tako je prvi, najniži zvučni sloj, rezervisan za razvijanje kontinuiranog ritma koji postaje puls-linija DJ seta; drugi, srednji zvučni sloj, rezervisan je za serijalni rad sa ritmičko-melodijskim motivima koji se doslovno ili varirano ponavljaju, dok poslednji zvučni sloj ostaje rezervisan za različite ritmičko-zvučne efekte. U zavisnosti od brzine preklapanja i prožimanja zvučnih slojeva, kao i načina rada sa ritmičko-melodijskim motivima, tehno muzika zadobija različite žanrovske oblike, kao što su minimal, trens i progresiv.

Sama po sebi, slajd-šou prezentacija može poslužiti kao primer najjednostavnijeg oblika video džejinga. Ono što je bio prvi, najniži zvučni sloj, rezervisan za razvijanje kontinuiranog ritma koji postaje puls-linija DJ seta, u slajd-šou prezentaciji bi se odnosio na brzinu smenjivanja foto-sličica (na primer, smenjivanje foto-sličica se može odvijati po isteku 1 sekunde); ono što je bio drugi, srednji zvučni sloj, rezervisan za serijalni rad sa ritmičko-melodijskim motivima koji se doslovno ili varirano ponavljaju u DJ setu, u slajd-šou prezentaciji bi se odnosilo na serijalni rad sa vizuelnim motivima što se doslovno ili varirano ponavljaju na foto-sličicama (na primer, jedna ista foto-sličica se može više puta ponoviti, ili se isti oblik može javiti u različitim kontekstima na foto-sličicama); ono što je predstavljalo poslednji zvučni sloj, rezervisan za različite ritmičko-zvučne efekte DJ seta, u slajd-šou prezentaciji bi se odnosilo na različite efekte animacije

koji se mogu izvesti na površini jedne foto-sličice (na primer, kompjuterski program PowerPoint daje različite mogućnosti animiranja foto-sličice: ona može da bude disperzovana, zarotirana, na trenutak horizontalno ili vertikalno presečena itd.). Video rad urađen u kompjuterskom programu Premier, može biti primer nešto složenijeg oblika video džejinga, samo što se sada, umesto foto-sličica slajd-šou prezentacije, preklapaju i prožimaju digitalni slojevi video materijala.

Slajd-šou prezentacija puštana tokom trajanja izložbe umetnikovih radova u Galeriji FLU sadržala je foto-sličice umetnikovih radova (vezanih za foto-mikseve, detalje zidova umetnikovog ateljea i kluba "Gajba") miksovanih sa foto-sličicama umetnikovih ranijih radova, foto-sličicama iz umetnikovog života vezanim za njegovo druženje sa DJ-evima (Markom Nastićem, Dejanom Miličevićem, Milošem Pavlovićem i Urošem Radenkovićem), foto-sličicama sa sekvencama iz japanske pornografske animacije hentaija, foto-sličicama sa ženskim superheroinama (kao što je Wonder Woman) i foto-sličicama sa zavodljivim ženskim likovima oblikovanim kao dvodimenzionalni i 3D prikazi.

Na umetnikov predlog, pošla sam jedne večeri u beogradski klub "The Tube", kako bismo zajedno puštali video džejing tokom gostovanja DJ Marka Nastića. Na ulazu u klub susreli smo se sa obezbeđenjem, koje me je "bez pretresanja" propustilo da uđem, pošto su od umetnika saznali da sam njegova vi-džej pomoćnica. Probijajući se kroz gužvu, došli smo u prostoriju za puštanje video džejinga. Tu su se nalazili kompjuteri i DVD plejeri povezani sa video-bimovima, preko kojih se video projektovao na zidove prostora gde se nalazio DJ. Pogledavši materijal što smo nameravali da pustimo, momak zadužen za tehniku je odbio da pusti neke video radove. Smatrajući ih "nepriključnim" za gledanje, svoju ulogu cenzora je opravdao rečima da bi posetioci kluba videvši takav sadržaj odmah napustili prostor, što bi razljutilo gazdu kluba. Na moju molbu, i uz objašnjenje da je u pitanju umetnički rad, momak nam je dozvolio da pustimo slajd-šou prezentaciju. Tako se, za vreme elektronskog seta DJ Marka Nastića, na zidu, preko dva projektor, puštala naša slajd-šou prezentacija. Neki klaberi-plesači su je primetili i dok su plesali povremeno su "bacali pogled" na nju, a neki su je klaberi, koji

nisu plesali, stojeći sa strane pažljivo pratili. Bilo je i onih koje video džejing nije zanimao, jer su uživali u di-džejingu, bili u potrazi za drogom ili bili zaokupljeni ljubavnim “muvanjima” u mračnim prostorima kluba. Međutim, ubrzo je, bez objašnjenja, naš video džejing smenilo digitalno emitovanje šara, da bi se, posle umetnikove intervencije u sobi za vi-džejing, projekcija slajd-šoua nastavila u manjem prostoru iza DJ-a, na pozadini njegovog DJ pulta.

Senzacije izazvane ritmom di/vi-džejisanja potakle su umetnika da započne svoj telesni transformans re-akcija na digitalne slike i zvuke. Približavajući se DJ pultu na kome se odvijala slajd-šou projekcija, umetnik je zauzimao poze, i dok su škljocali mobilni telefoni klamera, izvodio striptiz otkrivajući čipku ženskih gaćica i mrežaste čarape ispod pantalona. Tokom izvođenja klaberskog transformansa, umetnik je prilazio klaberkama, dodirivao ih, grlio ili ljubio. Podizanjem ruke, povremeno je pozdravljao DJ-a, dok je u ritmu njegovog elektronskog seta plesao na podijumu za igru. Svoj ples je prekidao samo na trenutak, kako bi popio piće ili uzeo ekstazi.

Kada smo u ranim jutarnjim časovima napustili klub, umetnik mi je pokazao skromni honorar koji je te večeri zaradio. Uprava kluba mu je zamerila što je u video džejingu prikazivao sebe, i da bi stoga trebalo da on njima plati zbog svog reklamiranja.

Bila sam iznenađenja pokazanim nerazumevanjem prema umetniku, s obzirom na njegove dugogodišnje aktivnosti u ovom gradu. Uprava kluba ne samo što nije bila upoznata sa njegovim prethodnim umetničkim radovima/transformansima, već nije znala ni da je umetnik, pre samo mesec dana, uspešno puštao video džejing tokom gostovanja internacionalne zvezde, DJ-a Marka Karole, na beogradskom splavu Kološ. Prethodno pripremljeni vizuelni materijal, koji je sadržao video Ota Mila, umetničke animacije i dokumetarni materijal o revolucijama, umetnik je puštao preko video miksete, što mu je omogućilo dodatno miksovanje materijala uz primenu specijalnih vizuelnih efekata, u zavisnosti od raspoloženja klamera-plesača na plesnom podijumu.

Iznenađenje zbog nerazumevanja: od odbijanja da se video materijal pusti, preko odluke da se projektuje u manje značajnom prostoru kluba, do uskraćivanja ho-

norara, bilo je pojačano i saznanjem da je te večeri nastupao DJ Marko Nastić. Od Marka Nastića sam, budući da ima u ovom klubu značajan status “re-zident” DJ-a, očekivala podršku za puštanje video džejinga, zamišljenog kao pratnja njegovom di-džejingu, tim pre što je DJ Marko Nastić sarađivao sa umetnikom i ranije. Iz saradnje DJ Marka Nastića i Nenada Rackovića (koji recituje stihove Vjekoslava Majera), nastao je DJ set “Ljubav”, veoma slušan među klaberima. Na sajtu B92 “Ljubav” je opisana sledećim rečima: “Kao poslednja numera DVD muzičkog izdanja “Belgrade Coffee Shop 2009”, kojim se prezentuju domaći i svetski elektronski anderground muzički trendovi, emitovani u emisiji “Stereo Freeze”, autora Vlade Janjića (četvrtkom od 22h na Radiju B92), DJ set “Ljubav” pretenduje da postane prvi domaći istinski klasik žanra.”⁵ Numera “Ljubav” se nalazi i na prvom albumu Marka Nastića “Music For The People”⁶, čiji dizajn je nastao u umetnikovom ateljeu, a što je zabeleženo kao dokumentarni materijal na sljad-šou koji smo pokušali da pustimo te večeri.

Opis scene beogradskog klabinaga se ne razlikuje mnogo od opisa scene nekog londonskog klabinaga od pre deset godina. Od sredine 90-ih godina 20. veka, nastupilo je vreme ekonomskog povezivanja londonskih klubova sa DJ-evima, promoterima, časopisima i sponzorima. Ime DJ-a postalo je važnije od muzike i vlasnici klubova nisu oklevali da plate velike sume novca DJ-evima čije ime je obezbeđivalo uspeh večeri. “Uskoro je trajanje seta jednog DJ-a palo pod uticaj industrijske logike. Dok je u 80-im DJ radio celu noć i to nije nikoga potresalo, sada su flajeri pominjali ‘two hour set’. Odsviran muzički spektar bio je vidno sužen... Naravno, radili su manje, a zarađivali mnogo više”.⁷ Vrhunski internacionalni DJ mogao je zaraditi i do 30 000 funti za tri sata di-džejisanja, dok je relativno poznati DJ mogao zaraditi 30 funti.⁸ Nekada bespla-

⁵ Belgrade Coffee Shop 2009, 4. septembar 2009., http://www.b92.net/kultura/pop/vesti.php?nav_id=379689

⁶ Album DJ Marka Nastića može se besplatno daundlovati sa sajta: <http://www.fatboyjr.com>

⁷ Garnier L., Brun-Lambert D., *Electrochoc*, Beograd 2004, str. 158.

⁸ Frederiske T., *Need to know? DJ Tips & Techniques, From decks and effects to sell-out gigs*, London 2007, str. 161.

tan ulaz u klub, sada je zamenilo naplaćivanje karata, što je pravdano postojanjem troškova oko dovođenja internacionalnog DJ-a, kao i zbog iznamljivanja tehničke opreme. Elektronska muzika ubrzo je prešla sa statusa muzičkog pravca u globalni kulturoliški fenomen u kome je glavna zvezda DJ.

Sa srpskim klabinom se danas dešava isti proces koji se odvijao i u engleskom reju pre dvadeset godina. Vremenom su rejuvi prestali da budu sinonim slobode i zadovoljstva, postajući deo industrije i lake zarade. "Droga je upropastila vrline *rave* scene i klinici su se sada interesovali jedino za bolesno takmičenje u uzimanju ekstazija. Muzika je postala smo izgovor. Osim nekoliko retkih inicijativa, suština reju se izgubila negde usput, a u korist biznisa po svaku cenu i nasilja koje ga je pratilo."⁹ Policijska akcija hapšenja dilera droge, koja je pod imenom "Morava" sprovedena u Srbiji oktobra 2009. godine, odrazila se i na posećenost klabinga. Nemogućnost nalaženja (kupovine) spida, za posledicu je imala smanjenu posećenost klubovima. I dok se policija hvalila zavodjenjem reda na ilegalnom tržištu narkotika, navijači su počeli da zavode red po beogradskim klubovima. Nenad Racković je u klabinu više puta doživeo neprijatnosti od strane navijača, koji su ga vređali i pretili batinama.

Razlozi odbacivanja Rackovića i njegove umetnosti nalaze se, kako u promenjenim kulturno-ekonomskim uslovima u kojima nema mesta za siromašnog umetnika (jer je glavna zvezda večeri skupo plaćeni DJ, zabavljač bogatih navijača koji pune kasu gazdinog kluba), tako i u Rackovićevom ponašanju, koje ove moćnike beogradskog klabinga istovremeno iritira i plaši.

Prenaglašavajući svojim ponašanjem sve one elemente koji čine beogradski klabin, a to su užitak u drogama, pornografiji, seksu i plesu, umetnik je javno pokazao svu opscenost i promiskuitet današnjeg društva. Prenaglašenim ponašanjem, Racković je javno razotkrio upravo ono što svi znamo, ali o tome javno ne govorimo. Prenaglašeno ponašanje kojim se društveno postavljeni fantazmatski scenario javno iznosi na videlo, po Lakanu se, a preko Žižeka, zove "preterana identifikacija", dok se subverzivni čin zasnovan na preteranoj identifikaciji označava kao "prela-

---

⁹ Garnier L., Brun-Lambert D., op. cit., 85.

ženje temeljne fantazme”.¹⁰ Strategijom “preterane identifikacije”, Racković je uprizorio onaj fantazmat-ski scenario o kojem se javno ne raspravlja, ali što postoji i implicitno se podrazumeva, čime je na radikal-n način, činom “prelaska temeljne fantazme”, do-veo u pitanje našu poniznost pred vladajućim autori-tetima moći.

Zasnovan na igri, eksperimentima u sferi ponašanja i sukobima sa svim mehanizmima uslovljavanja, kla-berski transformans Nenada Rackovića oživljava si-tuacionističke ideje o načinu pobune protiv vladavine društva spektakla. Kao govor vladajućeg poretka, spektakl dominira našim životima, držeći nas u pa-sivnoj odvojenosti. “Spektakl svuda organizuje našu pasivnost, prodajući nam samo sliku pobune... Svet muzike i moda su dva sektora koji izgleda najviše odgovaraju spektaklu i njegovoj lažnoj opoziciji. Svi elementi su tu: simboli pobune i otpora, ispražnjeni od svakog značenja i snage, brižljivo upakovani za pasivnu potrošnju.”¹¹ Za razliku od pasivnog prepo-znavanja i tumačenja situacija, situacionisti su se za-lagali za njihovo aktivno stvaranje. “Egzitencijalnu pasivnost zamenjujemo konstruisanjem trenutaka ži-vota, a sumnju vedrom afirmacijom. Sve do danas, filozofi i umetnici su samo tumačili situacije: stvar je u tome da se one promene.”¹² Eksperimentišući sa po-našanjem, situacionisti su svesno stvarali situacije kao neprekidne igre događaja, kako bi istakli jedinstvenost prolaznih i proživljenih trenutaka života. Tre-balo je napraviti mesta za Igru, za “stvaranje situa-cija”; drugim rečima, za stvaranje drugačijeg života.¹³

Postajući istovremeno “preterana identifikacija” i “slo-bodna igra konstruisanja situacija”, klaberski trans-formans Nenada Rackovića sadrži u sebi i kritiku sce-ne beogradskog klabinja, kao i ideje za njeno dru-gačije promišljanje. Pridajući podjednak značaj video i di-džejingu, i njihovom uzajamnom prožimanju, no-vo viđenje klabinja bi davalo mogućnost za užitak u igri stvaranja situacija.

---

¹⁰ Gržinić M., *Estetika kibersvijeta i učinci derealizacije*, Zagreb 2005, str. 103.

¹¹ Law L., Spectacular Times, Bigger Cages, Longer Chains, 24. august 2009., <http://www.archive.org/details/SpectacularTimesBiggerCagesLongerChains>

¹² Anonim., Upitnik, *Gradac* br.164-165-166, Beograd 2008, str. 162.

¹³ Golijanin A., Pleme, *Gradac* br. 164-165-166, op. cit., 16.

OLIVERA ERIC

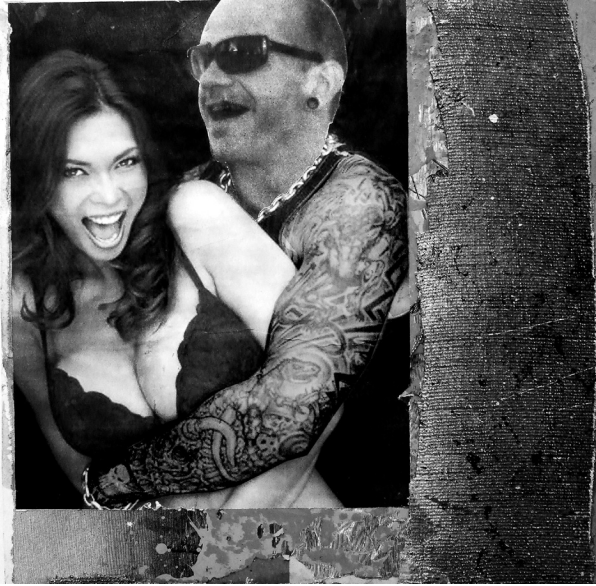

OLIVERA ERÍĆ

OLIVERA ERIĆ

LITERATURA

Denegri J., *Devedesete: teme srpske umetnosti*, Novi Sad 1999.

Garnier L., Brun-Lambert D., *Electrochoc*, Beograd 2004.

Frederiske T., *Need to know? DJ Tips & Techniques*, From decks and effects to sell-out gigs, London 2007.

Gržinić M., *Estetika kibersvijeta i učinci derealizacije*, Zagreb 2005.

Gradac br.164-165-166, Beograd 2008.

Ilustracije:

01slika Atelje umetnika Nenada Rackovića

02slika Klub Gajba

03slika Foto-miks

04slika Foto-miks

05slika Umetnik Nenad Racković u klabinu

06slika Umetnik Nenad Racković u klabinu

Poreklo fotografija:

Fotografije su vlasništvo umetnika Nenada Rackovića (fotografije je uradio fotograf Srđan Veljović).

06 slika se nalazi na sajtu časopisa UrbanBug
http://www.urbanbug.net/aktfoto_slike/297/Foam-Fest-Beogradska-Arena.html/5/

Olivera Erić

NENAD RACKOVIĆ'S CLUBBING TRANSFORMANCE

Summary

The presentation of a common project of the artist Nenad Racković and art historian Olivera Erić, depicts the Belgrade clubbing scene. Racković's clubbing transformance is a critique of clubbing, but also a set of ideas for its different understanding. Attributing equal importance to video and DJ-ing, a new view of clubbing makes enjoyment in the game of situation creating possible.

Key words: Internet presentation, photo-mix, video jaying, DJ culture, art of behaviour